

YAZI- Diyanete sorular

Berrin Sönmez: Değişkenliği doğasından kaynaklanan hukuku, geçmiş yüzyıllardan keyfi seçilen bazı yorumlarla sabitleyip, yeni selefi akımlar gibi değiştirilemez kılmak mı niyetiniz? İnsan eli ve aklıyla oluşturulmuş fıkıh yorumlarını, dini hükümler gibi, nas gibi sunmaya kalkışmak hakkınız mı? Haddiniz mi?

10 Ocak 2018 tarihli yazı:

<https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2018/01/10/diyanete-sorular/>

Diyaneti eleştirmenin cazibesi, kimi zaman insanları haklıyken haksız konuma düşürebiliyor. Sözlük meselesinde olduğu gibi.

Sosyal medyada kıyamet koparılan kız çocukları için 9, oğlan çocukları için 12 yaşın evlenme çağı olduğuna dair fetva verildiği yolundaki paylaşımlar kampanyaya dönüşmüştü bilindiği gibi. Haber değil başlık üzerine şekillenen bir kampanya oldu bu. Diyanet kapatılmış kampanyası, sonuç itibarıyla Diyanetin gücüne güç kattı. Yeni bir reklam alanı oluşturuldu kuruma. Pek de hızlı olmadığı halde hedefine ulaşan kamu diplomasisiyle kolayca yalanlanabildi, yanlış bilgi. Ve hemen sönmüverdi kampanya.

Fakat daha önemlisi toplumsal algı bir kez daha kamplaşmayla perçinlendi. Geniş kitleler derhal kampanyayı “din karşıtlığıyla” zihinlerine kodlayıp, “Ak Parti giderse hal-i pür melalimiz” formatına girdi. Siyasal davranış, bir kez daha dindar-seküler karşıtlığı üzerinden belirlendi. AKP’nin nadiren “sokağa” taşabilen iç gerginliklerini de farkındaysanız gölgede bıraktı. Amaç iktidara alan başarısı kazandırmak idiye bravo diyorum hedefe ulaşıldı. Muhalefet ve kurum eleştirisinin din karşıtlığına dönüşmesi her açıdan affedilmez hata.

Peki bütün bunların sebebi neydi, hatırlayalım:

Diyanet Sözlükten iki madde, keyfi olarak seçilip yan yana, alt alta getirilerek oluşturulan anlam bütünlüğüyle haber “icat” edilmiş. Sosyal medya kampanyası, haberin içeriğinden apayrı seçildiği görülen haber başlığına göre şekillenivermişti. Gazetecilik etiği açısından içerik ve başlık arasındaki farklılıkların, sansasyonel başlıkla içeriğin çarpıtılmasının tartışılması da sorunun diğer boyutu. Konumuz açısından önemli olansa sözlükten rast gele iki maddenin seçilmiş olması. İki ayrı maddeden biri ‘nikah’ diğeri ‘buluğ’ kavramlarının İslami terminolojiyle izahından ibaret. Üstelik nikah maddesinde buluğ dışında rüşt kavramına da yer verilerek, nikah için buluğa ermenin yeter şart olmadığı da yazılı. Bu bilgiler de haberin içeriğinde yer alıyor. Ancak başlık “Diyanete göre kız çocukları 9 yaşında evlenebilir” şeklinde. Oysa haber metninde de yer aldığı gibi sözlükte belirtilen kızlar için 9 oğlanlar için 12 yaş sınırı, buluğ açısından cinslerin biyolojik farklılığı ve insanın fizyolojik gelişimine ilişkin. Bireylerin dölleme ve dölleme açısından gelişiminin alt yaş sınırı olarak açıklanmış 9 ve 12 yaş. Dolayısıyla 2 Ocak tarihinde başlayan 2018’in ilk Diyanet krizi, tabiri caizse yatsıya kadar sürdü. Çarpık habercilik ve yanlış algılar nedeniyle...

Gerçekte Diyanetin pek çok kusuru var. Bu kusurları, yazık ki haksız, yersiz, gereksiz kampanyalarla en başta Diyanet karşıtları kapatıyor. Asıl söylenmesi gerekenler ise şöyle sorulabilir:

1- Dini terimler sözlüğünde açıklanan buluğ kelimesinin, dölleme ve dölleme alt yaş sınırını içerdiği bilgisi, neden 14 yy. öncenin bilimsel bulguları doğrultusunda verilir? Kız ve oğlan

çocuklarının fizyolojik gelişimi açısından önemli bir fark bulunmadığı tespit edilse bile neden günümüz bilimsel bulgularıyla refere edilmez?

2- Rüşt kavramının, fizyolojik gelişmeyle değil insanın bireysel ve toplumsal sorumluluk yüklenmesini mümkün kılan bilişsel gelişmeyle ilgisini ortaya koymuşsunuz. Güzel. Rüşt kavramını, dini yükümlülüklerle hukuki ve medeni/sosyal yükümlülükler şeklinde ayırarak vermişsiniz. Amenna. Peki neden hukuki yükümlülük yaşını yüzyıllar önceki fıkıh yorumlarına göre yazarsınız?

3- Fıkıh, tarihi süreçte İslam hukuku anlamına kullanılmış olsa dahi pekala bilirsiniz ki gerçekte fıkıh kavramı salt hukuk kavramıyla bire bir aynıdır. Ve gene bilirsiniz ki hukuk hükümleri zamana, coğrafyaya, toplumlara ve toplumsal ihtiyaçlara göre değişir. Bütün bunları gayet iyi bildiğiniz halde neden sözlükte rüşt yaşı olarak bugünkü hukukumuzun, bireyleri sorumlu tuttuğu alt yaş sınırını yazmazsınız?

4- Değişkenliği doğasından kaynaklanan hukuku, geçmiş yüzyıllardan keyfi seçilen bazı yorumlarla sabitleyip, yeni selefi akımlar gibi değiştirilemez kılmak mı niyetiniz? İnsan eli ve aklıyla oluşturulmuş fıkıh yorumlarını, dini hükümler gibi, nas gibi sunmaya kalkışmak hakkınız mı? Haddiniz mi?

5- Basın ve sosyal medya kampanyasına karşı savunma amacıyla yaptığınız açıklamalarda ve son Cuma hutbesinde mealen “bize göre evlenme yaşı 18 olmalı” ifadesi hiç yeterli bir açıklama değil. Bilmez misiniz ki, bu konu indî değer yargılarıyla değil hukuk ile açıklanır, size göre, kişiye göre olanın kimse için hükmü yoktur. Neden mevcut kanun hükümlerinin dine aykırı olmadığını söylemezsiniz? Neden hutbede Medeni Kanunla belirlenmiş yaş sınırının tartışmasız kabulü ve uygulanması gerektiğini açıklıkla belirtmediniz?

<https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2018/01/10/diyanete-sorular/>